Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының колледжі» КМҚК

КЕЛІСІЛДІ
Қостанай облысы әкімдігі
білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының
колледжі» КМҚК бастауыш кәсіподақ
ұйымының төрағасы
_____ Е.А Бимаганбетов.
2026 ж. «01» 09

БЕКІТЕМІН
Қостанай облысы әкімдігі
білім басқармасының
«Қостанай қызмет көрсету саласының
колледжі» КМҚК
директоры
_____ Д.Б. Жанарстанова
2026 ж. «__» __

КОЛЛЕДЖДІҢ БАСТАПҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЯРЛЫҚ ОҚЫТУШЫСЫНА АРНАЛҒАН ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ БОЙЫНША НҰСҚАУЛЫҚ

1. Жалпы ережелер

1.1. Осы нұсқаулық колледждің бастапқы әскери және технологиялық дайындық сабақтарын өткізетін педагог үшін еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы талаптарын белгілейді.
1.2. Еңбек міндеттерін дербес орындауға мыналардан өткен тұлғалар жіберіледі:
- медициналық тексеруден;
- еңбекті қорғау бойынша кіріспе және бастапқы нұсқамадан;
- өрт қауіпсіздігі және ТЖ кезіндегі әрекеттер бойынша нұсқамадан.
1.3. Оқытушы мыналарға міндетті:
- осы нұсқаулықтың талаптарын сақтауға;
- жеке қорғаныс құралдарын (қажет болған жағдайда) пайдалануға;
- пайдаланылатын жабдықтар мен оқу тренажерларының техникалық жай-күйін бақылауға;
- білім алушылардың өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге.

2. Жұмыс басталғанға дейінгі қауіпсіздік талаптары

2.1. Әсіресе ашық ауада немесе спорт залында практикалық сабақтар өткізу кезінде жарақат алу мүмкіндігін болдырмайтын тиісті жұмыс киімі мен аяқ киім кию.
2.2. Жұмыс орнын (аудитория, спорт залы, ашық алаң) бөтен және әлеуетті қауіпті заттардың бар-жоғына тексеру, эвакуациялау жолдары мен дәрікобдишаға еркін қолжетімділікті қамтамасыз ету.
2.3. Пайдаланылатын жабдықтардың (тренажерлар, стендтер, қару макеттері, мультимедиялық құралдар) ақаусыздығына, олардың тұрақтылығы мен бекіту сенімділігіне көз жеткізу. Ақауы бар немесе қолдан жасалған құрылғыларды пайдаланбау.
2.4. Төтенше жағдай туындаған жағдайда байланыс құралдарының (ұялы телефон, дабыл түймесі, рация) бар екенін және дайындығын тексеру.
2.5. Білім алушылардың сыртқы жағдайын, тәртібін, физикалық немесе техникалық белсенділікке қатысуға қарсы көрсетілімдерінің жоқтығын қысқаша қарап шығу.

Денсаулығының нашарлауы анықталған жағдайда сабақтан шеттету және медқызметкерге жіберу.

2.6. Құлауды, қызып кетуді, сымдардың шатасуын және басқа да қауіп факторларын болдырмайтындай етіп орналастыра отырып, барлық қажетті материалдар мен оқыту құралдарын дайындау.

2.7. Білім алушыларды сабақтағы қауіпсіз тәртіп ережелерімен таныстыру, тәртіпті, жаттығуларды орындау тәртібін және апатты жағдайлардағы іс-қимылдарды еске түсіру.

3. Жұмыс уақытындағы қауіпсіздік талаптары

3.1. Білім алушылардың тәртібі мен мінез-құлқын тұрақты түрде бақылау, қауіпсіздік ережелерін бұзуға, ретсіз жүруге, рұқсатсыз жабдықты пайдалануға жол бермеу.

3.2. Пайдаланылатын жабдықтың ақаусыздығын қадағалау, ақауы бар тренажерлармен, қару макеттерімен, инженерлік конструкциялармен немесе өзге де оқыту құралдарымен жұмыс істеуге жол бермеу. Ақаулықтың ең кішкентай белгілері байқалған кезде пайдалануды тоқтату және қауіп көзін оқшаулау.

3.3. Сабақ кеңістігінің нақты ұйымдастырылуын қолдау: қатысушылар арасында жеткілікті қашықтықты қамтамасыз ету, соқтығысу, құлау, мүкәммалдан жарақат алу мүмкіндігін болдырмау.

3.4. Физикалық, тактикалық немесе саптық жаттығуларды орындау кезінде білім алушылардың әрбір қозғалысын бақылау, орындау техникасын уақтылы түзету және шамадан тыс жүктеме мен тоңудың алдын алу.

3.5. Білім алушылардың да, өз тарапынан да шамадан тыс шаршауға, қызып кетуге немесе сусыздануға жол бермеу. Денсаулық нашарлауының алғашқы белгілерінде белсенділікті тоқтату, демалуды қамтамасыз ету, қажет болған жағдайда медициналық көмекке жүгіну.

3.6. Тренажерлардың қозғалатын бөліктерінің, көтергіш механизмдердің, қауіптілігі жоғары элементтері бар конструкциялардың жанында болуды болдырмау.

3.7. Көшеде сабақ өткізу кезінде ауа райы жағдайларын ескеру. Ыстық, аяз, қатты жел, жауын-шашын болған жағдайда сабақты үй-жайға ауыстыру немесе ұзақтығын қысқарту.

3.8. Өзінің психоэмоционалдық жағдайын тұрақты түрде бақылау, шамадан тыс жүктемеге, шаршауға және агрессивті реакцияларға жол бермеу. Сабырлылық, ұстамдылық сақтау және штаттан тыс жағдайларға жедел әрекет дайын болу.

3.9. Қару макеттерін бөлшектеу және жинауға байланысты сабақтар өткізу кезінде білім алушылардың әрекеттері қатаң бақылаумен, нұсқаулықтарды сақтай отырып орындалуын қадағалау. Бақылаусыз бір топтан артық адамның жаттығуларды бір мезгілде орындауына жол бермеу.

3.10. Құралдармен жұмыс істеу кезінде, соның ішінде техникалық дайындық элементтерін орындау кезінде (дәнекерлеу, жинау, орнату) қауіпсіздік техникасының сақталуын бақылау. Білім алушылардың жеке қорғаныс құралдарын: көзілдірік, қолғап және т.б. пайдалануын қамтамасыз ету.

3.11. Саптық дайындық элементтері бар сабақтарды өткізу кезінде үзіліссіз ұзақ уақыт аяқта тұрудан аулақ болу. Дұрыс тұрықты сақтау, жарақатқа әкеп соқтыруы мүмкін кенеттен жасалатын қозғалыстардан аулақ болу.

3.12. Техникалық тәсілдерді көрсету кезінде жұмыс істеп тұрған жабдық пен білім алушылардың арасында тұрмау. Шолу мен процесске бақылауды қамтамасыз ететін қашықтықты сақтау.

3.13. Техникалық құралдармен, электр қондырғыларымен жабдықталған оқу үй-жайларында, сондай-ақ сабақ кезінде тамақ ішуге және сусын ішуге жол бермеу.
3.14. Сабақ кезінде бөтен әрекеттерді (телефон арқылы қоңырау шалу, хат алмасу және т.б.) орындамау, тұрақты назар мен жағдайды бақылауды сақтау.
3.15. Үй-жайлардың температуралық режимі мен желдеткішін қадағалау, әсіресе зертханаларда немесе техникалық кабинеттерде сабақ өткізу кезінде. Қызып кету немесе тыныс тарылу кезінде – желдетуді ұйымдастыру.
3.16. Сабақта қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқамадан өтпеген бөгде адамдардың болуын болдырмау.
3.17. Қауіпсіз мінез-құлық ережелерін бұзған білім алушыны сабақтан дереу оқшаулау және әкімшілікке баяндау. Қысым көрсетуге, айқайлауға немесе физикалық әсер етуге жол бермеу.

4. Апатты жағдайлардағы қауіпсіздік талаптары

4.1. Білім алушылар жарақат алған жағдайда сабақты дереу тоқтату, жарақат түріне байланысты алғашқы көмек көрсету (қан кетуді тоқтату, таңғыш салу, зақымдалған аяқ-қолдарды бекіту).
4.2. Өрт белгілері анықталған кезде шұғыл қызметтерге дереу хабарлау және білім алушылар мен персоналдың эвакуациясын бастау. Егер өрт шағын болса және өзіңізге қауіп төндірмей сөндіру мүмкіндігі болса, өрт сөндіргіштерді пайдалану.
4.3. Байланыс жоқ немесе жабдық сынған жағдайда туындаған ақаулық туралы әкімшілікке дереу хабарлау және егер бұл мүмкін болса, резервтік байланыс құралдарын пайдалануға тырысу.
4.4. Білім алушылардың агрессивті мінез-құлқы туындаған кезде сабақты тоқтатып, қалған қатысушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Басқа педагогтердің, күзеттің, колледж әкімшілігінің көмегіне жүгіну.
4.5. Жер сілкінісі, су тасқыны немесе басқа да табиғи апаттар кезінде сабакқа қатысушылардың барлығын қауіпсіз жерге дереу эвакуациялау. Шұғыл қызметтердің нұсқауларын орындау, эвакуация тәртібін сақтау, барлық студенттердің қауіпті аймақтан шыққанын бақылау.
4.6. Химиялық заттардың немесе жарылыстардың әсер ету жағдайында қорғаныс құралдарының (бар болса) көмегімен тыныс алу органдары мен тері жабындарын қорғауды қамтамасыз ету.
4.7. Денсаулық нашарлаған кезде сабақты дереу тоқтату, әкімшілікке хабарлау және медициналық көмек шақыру. Сабақтың қауіпсіз режимде жалғасып жатқанына көз жеткізу (басқа қызметкерге ауыстыру немесе тоқтата тұру).
4.8. Білім алушылардың денсаулығы кенеттен нашарлаған кезде (естен тану, бас ауруы, ұстамалар) физикалық белсенділікті тоқтату және қалпына келтіру үшін қажетті шараларды өткізу (арқаға жатқызу, ауа келуін қамтамасыз ету, су беру). Егер жағдай жақсармаса, жедел жәрдем шақыру және медицина қызметкерлерінің нұсқауларын орындау.
4.9. Қолайсыз ауа райы жағдайларында ашық ауада сабақтарды дереу тоқтату және мүмкіндігінше оларды үй-жайға ауыстыру. Барлық білім алушылардың суықтан немесе жаңбырдан қорғайтын тиісті киім кигенін қамтамасыз ету.

5. Жұмыс аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік талаптары

5.1. Сабақ аяқталғаннан кейін пайдаланылатын жабдықты (құралдар, тренажерлар, техникалық құрылғылар) зақымданулардың немесе ақаулардың бар-жоғына тексеруді жүргізу.

5.2. Барлық оқу кабинеттері мен зертханалардың тиісті түрде жабылғанына және басқа қызметкерлер мен білім алушыларға қауіп төндірмейтініне көз жеткізу. Терезелер мен есіктердің жабық екенін, ал жарықтандыру мен техникалық құрылғылардың сөндірілгенін тексеру.

5.3. Оқиғаларды есепке алу журналдарын толтыру және сабақ кезінде орын алуы мүмкін ескертулер немесе инциденттерді белгілеу. Анықталған кез келген бұзушылықтар туралы басшылыққа хабарлау.

5.4. Егер жұмыс киімі ластанған немесе жарамсыз болса, оны шешіп, жууға немесе өңдеуге жіберу. Қажет болса, өзін ретке келтіру (жуыну, аяқ киім, киім ауыстыру).

5.5. Барлық білім алушылардың, әсіресе сабақ ашық ауада немесе спорттық үй-жайларда өткізілсе, колледж аумағынан қауіпсіз шыққанына көз жеткізу.

5.6. Келесі сабаққа қауіпсіз және дайын болуы үшін үй-жайдың жай-күйін (желдету, жарықтандыру, санитариялық жағдайлар) тексеру. Жұмыс орнын жинауды жүзеге асыру, қоқысты жинау және әлеуетті қауіпті заттарды жою.

5.7. Колледж басшылығына жұмыстың аяқталғаны және сабақтың өткізілгені туралы хабарлау, сондай-ақ кез келген күтпеген жағдайлар, оқиғалар немесе орын алған техника қауіпсіздігінің бұзылулары туралы хабарлау.

5.8. Кетер алдында келесі күнге арналған кестені тексеру, келесі сабақ үшін қажетті жабдықтар мен материалдарды дайындау.

6. Жауапкершілік

6.1. Бастапқы әскери және технологиялық дайындық оқытушысы осы нұсқаулық талаптарын бұзғаны үшін ҚР заңнамасына сәйкес жауапкершілік көтереді.

6.2. Еңбекті қорғау жөніндегі міндеттерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін бастапқы әскери және технологиялық дайындық оқытушысы салдарының ауырлығына байланысты тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілікке тартылуы мүмкін.

6.3. Бастапқы әскери және технологиялық дайындық оқытушысы жабдықтың жұмысына және колледж қызметіне қатысты ақпараттың құпиялылығын сақтауға және оны үшінші тұлғаларға жария етпеуге міндетті.